

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Brně rozhodl samosoudkyní Mgr. et Mgr. Lenkou Bahýřovou, Ph.D. ve věci

žalobce: **S. Z.**
bytem X

zast. advokátem JUDr. Radkem Navrátillem
sídlem Rooseveltova 564/6, 602 00 Praha

proti

žalovanému: **Krajský úřad Jihomoravského kraje**
sídlem Žerotínovo náměstí 3, 601 82

o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne X, č. j. X, sp. zn. X,

takto:

- I. Žaloba **se zamítá**.
- II. Žalobce **nemá právo** na náhradu nákladů řízení.
- III. Žalovanému **se nepřiznává** náhrada nákladů řízení.

Odůvodnění:

I. Vymezení věci a napadené rozhodnutí

1. Žalobce podal žalobu proti rozhodnutí žalovaného ze dne X, č. j. X, sp. zn. X (dále též jen „napadené rozhodnutí“), jímž bylo zamítnuto odvolání žalobce a potvrzeno rozhodnutí Magistrátu města Brna (dále též jen „prvostupňový orgán“ nebo „správní orgán prvního stupně“) ze dne X, č. j. X (dále jen „prvostupňové rozhodnutí“ nebo „rozhodnutí o přestupku“).
2. Prvostupňovým rozhodnutím byl žalobce uznán vinným ze spáchání přestupků podle § 125c odst. 1 písm. e) bod 1 zákona č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích a o změnách některých zákonů (dále jen „zákon o silničním provozu“), kterého se měl dopustit tím, že dne X v X hod. v Brně na ulici P. řídil nákladní vozidlo, aniž by byl držitelem příslušného řidičského oprávnění. Uvedeným jednáním žalobce porušil § 3 odst. 3 písm. a) zákona o silničním provozu z nedbalosti. Za spáchání přestupku byla žalobci uložena pokuta ve výši 25 000 Kč, zákaz řízení všech motorových vozidel na dobu 12 měsíců a povinnost uhradit náklady řízení ve výši 1 000 Kč.
3. V odůvodnění napadeného rozhodnutí žalovaný mj. uvedl, že se plně ztotožňuje s argumentací prvostupňového orgánu, pokud jde o konání ústního jednání v nepřítomnosti žalobce. Žalobce při udělení plné moci souhlasil se substitučním zmocněním jiného právního zástupce. Omluvu nebylo nutné akceptovat. Nadto nařízení ústního jednání v dané věci bylo nadbytečné, postačovala by pouhá výzva obviněnému, aby se seznámil s podklady pro rozhodnutí dle § 36 odst. 3 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád (dále jen „správní řád“). Obviněný se mohl se spisovým materiálem seznámit a vyjádřit se k němu, což neučinil. Žalovaný konstatoval, že prvostupňový orgán zjistil skutkový stav věci bez důvodných pochybností. Vina žalobce byla spolehlivě prokázána na základě důkazů, které byly v řízení řádně provedeny. Žalovaný se ztotožnil s úvahou prvostupňového orgánu stran výše uložené pokuty a doby stanoveného zákazu řízení motorových vozidel.

II. Žaloba

4. Žalobce namítá nezákonnost napadeného rozhodnutí spočívající ve vadě řízení. Správní orgán prvního stupně se dopustil procesního pochybení, pokud neakceptoval omluvu žalobce z ústního jednání. Tímto došlo k porušení práva na právní pomoc dle čl. 37 odst. 2 Listiny základních práv a svobod (dále jen „Listina“), jakož i § 80 odst. 4 zákona č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich (dále jen „přestupkový zákon“).
5. Není možné přes výslovný nesouhlas obviněného přistoupit k ustanovení substitučního právního zástupce. Podpisem plné moci ze dne 22. 3. 2021 žalobce souhlasil s oprávněním svého právního zástupce k ustanovení substituta. Nebylo však povinností právního zástupce substituci za všech okolností zajistit, a to zejména přes výslovný nesouhlas žalobce. Žalobce neporušil povinnosti vyplývající z rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 5. 12. 2019, č. j. 9 As 151/2018-24.
6. Žalobce má za to, že v případě pochybností o tom, zda se jednalo o náležitou omluvu obviněného z ústního jednání, postihují tyto pochybnosti ve svém důsledku zjištěný skutkový stav věci (viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 12. 3. 2009, č. j. 7 As 9/2009-66). Zjištěný skutkový stav proto nemůže být úplný. Žalobce chtěl efektivně bránit svá práva, přičemž odmítnutí substituce v konkrétních případech je výsadním právem zastoupeného. Správní orgán prvního stupně i žalovaný jednali v rozporu s principem presumpce neviny a z něho vyplývající zásadou v pochybnostech ve prospěch obviněného. Žalovaný se rovněž dostatečně nevypořádal s judikaturou, na níž žalobce odkazoval v odvolání.

Shodu s prvopisem potvrzuje: K. M.

7. Žalobce dále namítá, že byl zkrácen na svém právu seznámit se s obsahem spisu na ústním jednání za přítomnosti svého právního zástupce. Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 11. 10. 2018, č. j. 7 As 297/2017-34, na nějž odkázal žalovaný, nebylo možné v této věci aplikovat, neboť v tam projednávané věci nebylo ústní jednání vůbec nařízeno. Nemůže jít k tíži žalobce, že se se spisem neseznámil mimo ústní jednání.

III. Vyjádření žalovaného a replika žalobce

8. Žalovaný ve svém vyjádření s žalobou nesouhlasil a uvedl, že napadené rozhodnutí považuje za správné a odůvodněné. Ve věci bylo postupováno zcela v souladu s platnou právní úpravou řízení o přestupcích. Žalovaný v dalším odkázal na odůvodnění napadeného rozhodnutí a rozhodnutí prvostupňového. Konstatoval, že žalobce v odvolání uplatnil téměř identické námitky; ty žalovaný v napadeném rozhodnutí vypořádal. Ze správního spisu nevyplyvá, že by žalovaný trval na zastoupení pouze zmocněncem, v plné moci je naopak výslovně uvedeno, že bere na vědomí možnost zmocněnce ustanovit za sebe substituenta.
9. V replice k vyjádření žalovaného žalobce uvedl, že z omluvy samotné je evidentní, že žalobce trval výlučně na zastoupení zmocněncem. Právní zástupce nemusí mít pokyny ze strany klienta v písemné formě, postačuje běžné ústní sdělení. Zmocněnec není povinen jednat v rozporu s oprávněnými zájmy svého klienta.

IV. Posouzení věci krajským soudem

10. Krajský soud předně posuzoval, zda byly splněny podmínky řízení. Žaloba byla podána včas [§ 72 odst. 1 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen „s.ř.s.“)], osobou oprávněnou (§ 65 odst. 1 s.ř.s.) a jedná se o žalobu přípustnou (§ 65, § 68, § 70 s.ř.s.).
11. Krajský soud v souladu s § 75 odst. 1, 2 s.ř.s. přezkoumal napadené rozhodnutí v mezích žalobních bodů, přičemž vycházel ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době rozhodování správního orgánu. Soud ve věci rozhodl v souladu s § 51 odst. 1 s.ř.s. bez nařízení ústního jednání, neboť pro tento postup byly splněny zákonem stanovené podmínky (žalobce i žalovaný s takovým postupem výslovně souhlasili).
12. Žaloba není důvodná.
13. Těžištěm sporu je otázka, zda správní orgány pochybily, pokud omluvu žalobce z účasti na ústním jednání nepovažovaly za náležitou a ústní jednání se uskutečnilo bez přítomnosti žalobce, resp. jeho právního zástupce.
14. Ze správního spisu bylo zjištěno, že žalobce byl poprvé předvolán k ústnímu jednání na den X ve X hodin. Z tohoto jednání se žalobce řádně omluvil z důvodu dočasné pracovní neschopnosti, kterou doložil. Žalobci bylo dne X doručeno předvolání k ústnímu jednání na den X v X hodin. Prvostupňový orgán obdržel dne X omluvu z tohoto jednání z důvodu účasti právního zástupce žalobce na jednání dříve nařízeném, které se mělo konat téhož dne ve X hodin u Okresního soudu v Břeclavi. Právní zástupce v omluvě sdělil, že substituce není možná z důvodu přání klienta. Tato omluva nebyla prvostupňovým orgánem akceptována. Dne X se ve věci konalo ústní projednání přestupku, na které se žalobce ani jeho právní zástupce nedostavili. Bylo zde provedeno dokazování správním spisem.
15. Podle § 80 odst. 4 přestupkového zákona platí, že „*k ústnímu jednání správní orgán předvolá účastníky řízení. Ústní jednání lze konat bez přítomnosti obviněného jen tehdy, jestliže byl* Shodu s prvopisem potvrzuje: K. M.

řádne předvolán a souhlasí s konáním ústního jednání bez vlastní přítomnosti nebo pokud se na předvolání nedostaví bez náležité omluvy nebo bez dostatečného důvodu“.

16. Podmínky náležité omluvy, jak vyplývají z ustálené judikatury správních soudů, jsou shrnuty například v rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 21. 6. 2013, č. j. 6 As 25/2013-23. Aby mohla být omluva obviněného z přestupku z nařízeného ústního jednání považována za náležitou, musí být splněny následující tři podmínky: „1) *Obviněný se musí omluvit neodkladně, tedy ihned, jakmile mu to okolnosti dovolí. Z toho pohledu nebude náležitá například omluva učiněná těsně před jednáním z důvodu, o němž obviněný věděl a mohl jej sdělit již dříve.* 2) *V omluvě musí být uveden důvod, který obviněnému účast na jednání znemožňuje. Tomuto požadavku nevyhoví například omluva s vágním odvoláním se na vyřizování důležitých záležitostí.* 3) *Důvod omluvy musí být doložen, obviněný tedy musí své tvrzení v rámci objektivních možností prokázat.*“ Náležitost omluvy a relevanci jejího důvodu je třeba vždy posoudit ve vztahu ke konkrétním okolnostem případu a dosavadnímu průběhu řízení. Zásadně platí, že břemeno prokázat náležitou omluvu z ústního jednání tíží toho, kdo omluvu podává, srov. např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 9. 7. 2015, č. j. 6 As 97/2015-27.
17. Pro posuzovanou věc je klíčové, zda omluva žalobce byla založena na dostatečném důvodu. Důvodem nemožnosti účasti na jednání mělo být dříve nařízené soudní jednání právního zástupce žalobce, ve spojení s tvrzením, že klient (žalobce) si nepřeje zastoupení substitutem.
18. Z ustálené judikatury Nejvyššího správního soudu vyplývá, že zastupování (jiného) klienta v rámci výkonu advokátní praxe není bez dalšího důvodem, který by byl správní orgán povinen automaticky uznat jako náležitou omluvu. Advokát může řešit kolidující jednání zpravidla substitucí (viz rozsudek ze dne 30. 4. 2014, č. j. 8 As 107/2013-46). I Ústavní soud konstantně zastává názor, že „časová kolize zástupce mezi zastupováním u různých jednání (procesních úkonů) zpravidla není dostatečně závažným důvodem pro to, aby kterékoli již nařízené jednání (procesní úkon) bylo odročováno, neboť je na samotném zástupci, aby - bez újmy na procesním postavení a zájmech zastupovaného - nastalou kolizi podle své vůle a výběru řešil substitucí (§§ 16, 26 odst. 1 zák. č. 85/1996 Sb., o advokacii)“ (náleze ze dne 12. 6. 1997, sp. zn. III. ÚS 68/97, obdobně např. usnesení ze dne 19. 11. 2002, sp. zn. II. ÚS 100/02, nebo ze dne 5. 1. 2012, sp. zn. III. ÚS 3736/11).
19. Aby mohla být kolize s jiným jednáním, jehož se má právní zástupce účastníka řízení účastnit, řádným důvodem omluvy, je nutno správnímu orgánu sdělit důvody a doložit, že kolizi nařízených jednání skutečně nebylo možno substitucí řešit i přes postup v souladu s požadavkem svědomitého výkonu advokacie (§ 16 odst. 2 zákona č. 85/1996 Sb., o advokacii). „Jen tak totiž může správní orgán posoudit, zda je kolize jednání pro omluvu důležitým důvodem. O důležitý důvod by se nejednalo tehdy, když by substituci nic nebránilo, a přesto by advokát nevyvinul snahu o její zajištění“ (cit. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 12. 5. 2022, č. j. 1 As 7/2022-33, srov. rozsudky téhož soudu ze dne 30. 4. 2014, č. j. 8 As 107/2013-46, či ze dne 8. 11. 2019, č. j. 3 As 324/2017-25).
20. V plné moci ze dne X, kterou žalobce zmocnil svého právního zástupce k zastupování v řízení, a která je založena ve správním spise, je výslovně uvedeno: „Beru na vědomí, že zmocněný advokát je oprávněn ustanovit za sebe zástupce a pokud jich ustanoví více, souhlasím, aby každý z nich jednal samostatně.“ Takto formulovaná plná moc nevzbuzuje pochybnosti o tom, že žalobce substituci nevyločil. V omluvě uvedené údajné přání klienta (žalobce), aby se ústního jednání účastnil osobně jeho právní zástupce, aniž by takové omezení plné

moci ze strany žalobce bylo doloženo a smyslně zdůvodněno, vzbuzuje dojem účelovosti důvodu omluvy (k tomu srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 18. 1. 2012, sp. zn. 8 Tdo 1454/2011). A to i s ohledem na povahu řešené věci, kterou nelze považovat za právně či skutkově složitou natolik, že by vyžadovala detailní obeznámení právního zástupce s řešeným případem a z toho vyplývající nevhodnost substituce. Ostatně v odvolání i žalobě byl v tomto ohledu akcentován pouze požadavek na seznámení se správním spisem (k tomu viz níže), nikoli např. na doplnění důkazních návrhů typu výslechu svědka či jiných složitějších procesních úkonů. Závěr o účelovosti trvání žalobce na vyloučení substituce znemožňuje akceptaci tohoto důvodu jako důvodu dostatečného.

21. I kdyby však hypoteticky bylo možné požadavek žalobce na vyloučení substituce přijmout, i v takovém případě by bylo pro uznání důvodu omluvy nutno tvrdit a prokázat, že substituce advokáta žalobce byla vyloučena i na uvedeném kolizním jednání u Okresního soudu v Břeclavi. Takové náležitosti však omluva z jednání, jež bylo již druhým nařízeným jednáním v této věci, neobsahovala. Žalobce, resp. jeho právní zástupce, v omluvě pouze konstatoval, že věc s žalobcem důkladně konzultoval, a i přes tuto konzultaci si žalobce substituci nepřál. Takové tvrzení není dokladem snahy řešit kolizi dvou jednání substitucí, jak vyžaduje i žalobcem odkazovaný rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 5. 12. 2019, č. j. 9 As 151/2018-24. Soud se proto ztotožnil se závěrem správního orgánu, že ve věci nebyly tvrzeny a doloženy důvody, pro které by bylo možné omluvit účast žalobce na ústním jednání a toto jednání přesunout na jiný termín.
22. Žalobce dále argumentuje, že pochybnosti o tom, zda omluva z jednání byla náležitá či nikoliv, mají vliv na zjištěný skutkový stav věci. V dané věci však žádné pochybnosti ohledně náležitosti omluvy žalobce dány nejsou. V rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 12. 3. 2009, č. j. 7 As 9/2009-66, na nějž žalobce odkazoval, byly řešeny zcela jiné okolnosti omluvy z jednání. Skutkový stav této věci byl zjištěn bez jakýchkoliv pochybností, ostatně žalobce proti němu ani v odvolání ani ve správní žalobě nic nenamítal. Aplikace principu „v pochybnostech ve prospěch obviněného“ tedy nebyla na místě, neboť pochybnosti o zjištěném skutkovém stavu nevyvstaly.
23. Žalobce rovněž uvádí, že pokud bylo ústní jednání nařízeno a žalobce byl poučen o svém právu nahlédnout a vyjádřit se ke spisovému materiálu na tomto ústním jednání, nemůže jít k jeho tíži, že nevyužil možnosti alternativ k ústnímu jednání. K tomu lze uvést, že je věcí žalobce, resp. jeho právního zástupce, aby se sám o osudu své omluvy závčas přesvědčil, neboť je to především v jeho zájmu. Správní orgán nemá povinnost vyzývat k doplnění omluvy či sdělovat, jakým způsobem s omluvou naloží (srov. např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 23. 10. 2013, č. j. 9 As 6/2013 - 26, nebo nálezy Ústavního soudu ze dne 12. 6. 1997, sp. zn. III. ÚS 68/97). Navíc, i v tomto případě měl žalobce možnost uplatnit své právo na seznámení se s podklady a vyjádřit se k nim kdykoli v průběhu následujícího řízení, o čemž byl poučen, avšak neučinil tak. A to ani po ústním jednání do doby vydání rozhodnutí o přestupku, ani v odvolacím řízení.
24. V předcházejícím řízení nebylo porušeno právo žalobce na právní pomoc dle čl. 37 odst. 2 Listiny. Žalobce byl ve správním řízení již od okamžiku podání odporu zvoleným právním zástupcem zastoupen, a to v obou stupních správního řízení. Žalobce mohl v plné míře realizovat svá procesní práva, např. nahlédnout do správního spisu, podat vyjádření k věci; těchto práv žalobce v rámci správního řízení nevyužil. Omluva z ústního jednání nebyla správním orgánem prvního stupně shledána jako náležitá, resp. založená na dostatečném důvodu. Tento závěr žalovaný potvrdil a ztotožnil se s ním i zdejší soud.

Shodu s prvopisem potvrzuje: K. M.

25. Co se týká námitky, že se žalovaný nevypořádal s judikaturou, kterou žalobce uváděl v odvolání, není povinností správního orgánu detailně reagovat na jakékoli tvrzení. Zpravidla postačuje, je-li správní rozhodnutí přezkoumatelné jako celek a vypořádává základní námitky vznesené argumentace (viz rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 14. 7. 2005, č. j. 2 Afs 24/2005-44, či ze dne 28. 5. 2009, č. j. 9 Afs 70/2008-13). Těmto požadavkům napadené rozhodnutí dostojí.

V. Závěr a náklady řízení

26. Soud dospěl k závěru, že žalobní námitky nejsou důvodné. Neshledal ani jiné vady, k nimž by musel případně přihlédnout z úřední povinnosti, a proto žalobu zamítl (§ 78 odst. 7 s. ř. s.).
27. O náhradě nákladů řízení bylo rozhodnuto ve smyslu § 60 s.ř.s. Žalobce neměl ve věci úspěch, nemá proto právo na náhradu nákladů řízení. Úspěšnému žalovanému žádné náklady nad rámec jeho obvyklé úřední činnosti nevznikly, náhrada nákladů řízení mu tudíž přiznána nebyla (srov. usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 31. 3. 2015, č. j. 7 Afs 11/2014 – 47).

Poučení:

Proti tomuto rozsudku lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvojím vyhotovení u Nejvyššího správního soudu. V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Brno dne 12. ledna 2023

Mgr. et Mgr. Lenka Bahýřová, Ph.D., v.r.
samosoudkyně